

Diverzifikácia vidieckej ekonomiky

Úvod

Táto hĺbková správa o možnom smerovaní Slovenska k trvalo udržateľnému a odolnému potravinovému systému je súčasťou procesu tvorby „Vízie pre atraktívnejší vidiek“ a nadväzuje na analýzu hlavných hnacích síl ovplyvňujúcich vývoj nášho vidieka v nadchádzajúcich rokoch. Zo 65 pôvodne navrhnutých možných hnacích síl bolo postupne v inkluzívnom a participatívnom procese za účasti širokej škály zainteresovaných aktérov identifikovaných 11 hlavných hnacích síl podmieňujúcich zmenu na našom vidieku. Tieto boli následne zosumarizované do 3 vzájomne prepojených klastrov:

- i. **Trvalo udržateľný a odolný potravinový systém** (bezpečnosť potravín, nová SPP, biodiverzita, stratégia z farmy na stôl, zelená dohoda, reakcia na pandémiu COVID, zmena klímy, diverzifikácia, nedostatok vody, vzdelávanie a školenie)
- ii. **Diverzifikácia vidieckej ekonomiky** (vidiecka turistika, marketing, práca z domu online, reakcia na pandémiu COVID, vzdelávanie a školenie)
- iii. **Občianska angažovanosť** (nový spôsob prijímania rozhodnutí v spolupráci a v konzultácii so všetkými zainteresovanými aktérmi vo všetkých štádiách, vzdelávanie a školenie)

Súčasťou procesu je aj postupné budovanie vízie pre atraktívnejší vidiek, ktorú možno aktuálne zdefinovať nasledovne:

„Zvýšiť atraktivnosť vidieka, blahobyť vidieckej populácie a prilákať nováčikov na vidiek, bez toho aby sa ohrozila symbióza medzi mestskými a vidieckymi oblasťami, formou podpory trvalo udržateľných a rezistentných potravinových systémov, diverzifikácie vidieckej ekonomiky a zvýšenia aktívnej a inkluzívnej občianskej angažovanosti.“

1. Diverzifikácia vidieckej ekonomiky

Poľnohospodárstvo vo vidieckych oblastiach nevytvára v súčasnom období dostatok pracovných príležitostí. Tieto oblasti sú najviac postihnuté negatívnym dopadom transformácie hospodárstva. Diverzifikácia vidieckej ekonomiky predstavuje zdroj nových pracovných príležitostí založených na miestnych prírodných, materiálnych a ľudských zdrojoch a tvorbu dodatočných príjmov ako u vidieckeho obyvateľstva, tak aj u poľnohospodárskych podnikateľských subjektov s ohľadom na spravodlivé pracovné miesta a príjmy. Rozvoj a zachovanie zamestnanosti je jedným z kľúčových prvkov udržania osídlenia na vidieku. Diverzifikácia ekonomických aktivít tvorí významnú súčasť politiky trvalo udržateľného rozvoja vidieka. Zároveň je potrebné pružne reagovať na nové výzvy medzi ktoré patrí dekarbonizácia, zmena klímy, digitalizácia, generačná výmena, integrácia nových migrantov a sociálna inovácia.

Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam

Cieľom diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám je rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít a zvyšovanie vidieckej zamestnanosti prostredníctvom: rozširovania alternatívnych zdrojov príjmov cestou zriaďovania doplnkových výrobných podnikov nepoľnohospodárskeho charakteru a tvorby nových a zachovania už existujúcich pracovných miest.

Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Cieľom je podporiť rozvoj nízko-kapacitného ubytovania, certifikovaného ubytovania na vidieku a marketing služieb cestovného ruchu. Dôležitou oblasťou pri využívaní objektov v rámci cestovného ruchu je ich náležitá propagácia a vytvorenie internetových rezervačných systémov, ktoré zabezpečia ich lepšiu využiteľnosť, zvýšenie návštevníkov danej oblasti, a tým vytvorenie dodatočných príjmov a stabilizáciu obyvateľstva vo vidieckom priestore.

Vzdelávanie a informovanie

Cieľom je skvalitniť a podporiť ľudský potenciál ako základnú podmienku pre zlepšenie kvality života na vidieku prostredníctvom poskytovania potrebných vedomostí, zručností a informácií pre:

- zlepšenie komunikácie a propagácie vo vidieckom priestore;
- poradenstvo v oblasti celoživotného vzdelávania;
- využívanie informačných a komunikačných technológií;
- trvalú udržateľnosť životného prostredia, tradičné vidiecke postupy, remeslá a kvalitné lokálne výrobky;
- manažment podnikov, ktoré svoju činnosť diverzifikujú do nepoľnohospodárskych oblastí;
- realizáciu zámerov obcí v záujme svojho rozvoja s cieľom zatraktívnenia vidieckeho priestoru a zvýšenia kvality života na vidieku;
- zástupcov obcí v rámci aktivít zameraných na trvalo udržateľnosť a renováciu kultúrnej, prírodnej krajiny a rozvoj obcí;
- vznik medzisektorových partnerstiev, PPP a záujmových združení.

Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb

Cieľom je podpora zameraná na:

- zabezpečenie chýbajúceho občianskeho vybavenia (rekreačné zóny, ihriská, tržnice, amfiteátre, autobusové zastávky a pod.). Výstavbou a rekonštrukciou obecných stavieb a objektov budú vytvorené podmienky pre spolkovú činnosť, pre prácu s internetom, vzdelávacie aktivity a pod.
- rekonštrukciu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry (miestne komunikácie), vodohospodárskej infraštruktúry (vodovody, kanalizácie), ďalšej technickej infraštruktúry (mosty, lávky, verejné osvetlenie, chodníky, cyklotrasy, a na zlepšenie vzhľadu obcí (verejné priestranstvá, parky).

2. Nová Spoločná poľnohospodárska politika EÚ a diverzifikácia vidieckej ekonomiky

Reformovaná a modernizovaná spoločná poľnohospodárska politika (SPP) EÚ predstavuje jedinečnú príležitosť nastaviť ju tak, aby zodpovedala potrebám vidieka a zabezpečil sa tak jeho rozvoj a zvýšila sa jeho odolnosť na rôzne výkyvy či už prírodné, ekonomické, klimatické alebo krízové situácie, ako napr. súčasná pandémia COVID.

Spoločná poľnohospodárska politika na obdobie 2021 – 2027 sa bude naďalej zakladať na dvojpilierovej štruktúre:

- Z piliera I (trhové opatrenia a priame platby) sa bude poskytovať priama podpora poľnohospodárom a financovať trhové opatrenia. Predovšetkým vďaka novej environmentálnej štruktúre bude prispievať k vyššej miere ambicióznosti spoločnej poľnohospodárskej politiky v oblasti životného prostredia a klímy. Opatrenia v rámci piliera I budú podobne ako v súčasnom rozpočtovom období financované v plnej miere z rozpočtu EÚ.
- Z piliera II (rozvoj vidieka) sa budú zabezpečovať osobitné klimatické a environmentálne verejné statky, zvyšovať konkurencieschopnosť odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, podporovať diverzifikáciu ekonomických činností a kvalita života a práce vo vidieckych

oblastiach vrátane regiónov s osobitnými obmedzeniami. Opatrenia v rámci piliera II budú spolufinancované členskými štátmi.

Nová dlhodobá vízia pre vidiek

Nová dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti by sa mala pretransformovať na konkrétny politický rámec – program rozvoja vidieka. V rámci programu rozvoja vidieka by sa mal navrhnuť súbor integrovaných politík, ktoré posilnia vidiecke spoločenstvá a umožnia im premeniť výzvy na výhody.

Program pre rozvoj vidieka by mal:

- zabezpečiť, aby vzájomne prospešné prepojenia medzi vidiekom a mestami boli začlenené do všetkých politík EÚ v súlade s cieľmi územnej súdržnosti a aby sa v čo najväčšej možnej miere využívala silná vzájomná závislosť medzi vidieckymi a mestskými oblasťami;
- diverzifikovať vstupné body a začleniť otázky vidieka do všetkých politík EÚ. Potreby vidieckych oblastí presahujú rámec toho, čo môže politika rozvoja vidieka dosiahnuť, no finančné prostriedky EÚ, ktoré sú v súčasnosti dostupné, sú nepostačujúce z hľadiska kvantity aj kvality;
- harmonizovať rôzne nariadenia a znovu začleniť Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka do nariadenia o spoločných ustanoveniach s cieľom podporiť a uľahčiť projekty financované z viacerých zdrojov vo vidieckych oblastiach, ktoré nemusia nevyhnutne súvisieť s poľnohospodárstvom;
- monitorovať výdavky EÚ prostredníctvom prístupu na základe posúdenia vplyvu na vidiecke oblasti;
- prehodnotiť typológiu mesta a vidieka s cieľom zlepšiť zameranie podpory;
- posilniť úlohu miestnej a regionálnej úrovne pri rozvoji a riadení politík rozvoja vidieka;
- bojovať proti vyludňovaniu a sociálnemu vylúčeniu prostredníctvom podpory iniciatív inteligentných obcí a sociálnych inovácií a odstránenia digitálnej priepasti;

Potreba vypracovať skutočný program na oživenie vidieka s cieľom:

- podporovať udržateľné a dynamické vidiecke spoločenstvá, podporovať podnikanie,
- podporovať zamestnanosť a tvorbu pracovných miest,
- zlepšovať digitálnu a infraštruktúrnú pripojiteľnosť,
- maximalizovať potenciál vidieckeho cestovného ruchu v zdravom a rozmanitom prírodnom a poľnohospodárskom prostredí
- zahrnúť kreativitu a kultúrny potenciál vidieckych oblastí.

Otázky, ktoré treba riešiť v záujme väčšej diverzifikácie vidieckej ekonomiky

1 Diverzifikované poľnohospodárstvo založené na vedomostiach

- Intenzifikácia a technologické zlepšenia v poľnohospodárstve otvárajú nové príležitosti v oblasti zamestnanosti v rôznych sprievodných činnostiach, ako je napríklad doprava, balenie, skladovanie, predaj a údržba strojných zariadení, kontrola kvality atď.

- Nové príležitosti pre budúci rozvoj a zníženie skrytej nezamestnanosti môže priniesť aj diverzifikácia v samotnom poľnohospodárstve smerom k pridanej hodnote poľnohospodárskych výrobkov: ekologické poľnohospodárstvo, produkcia kvalitných potravín a mäsa, výrobky s chráneným zemepisným označením, domáce tradičné potraviny atď.

2 Investície do vidieckej infraštruktúry

- Kvalitná infraštruktúra, ako sú napríklad cesty, rozvod vody a elektriny, informačné a telekomunikačné služby, môže podnietiť rozvoj poľnohospodárskych aj nepoľnohospodárskych podnikov. Kvalitná infraštruktúra zároveň zlepšuje životnú úroveň vidieckych domácností tým, že zvyšuje mobilitu a dostupnosť sociálnych služieb, vrátane zdravotníctva a vzdelávania.

3 Rozvoj ľudského kapitálu

- Vzdelanejšia a prispôsobivejšia vidiecka pracovná sila bude mať lepšie vyhliadky pri hľadaní pracovného miesta mimo poľnohospodárstva. Je obzvlášť dôležité zabezpečiť, aby programy odbornej prípravy boli v súlade s požiadavkami programov na diverzifikáciu vidieckej ekonomiky. Mimoriadny význam majú programy celoživotného vzdelávania, predbežnej kvalifikácie a zlepšenia manažérskych poznatkov a zručností.

4 Vytváranie vhodného prostredia na podnikanie

- K diverzifikácii hospodárskych činností a predchádzaniu odchodu mladých ľudí z vidieka by prispela aj podpora podnikania, dostupnosť úverov prispôbolených vidieckemu obyvateľstvu a rýchlejší postup pri zriaďovaní malých a stredných podnikov na vidieku. Neatraktívne daňové systémy, zdĺhavé postupy registrácie podnikateľských subjektov, nevyhovujúca infraštruktúra a nedostatok vzdelaných mladých ľudí sú všetko faktory, ktoré kladú prekážky novým investíciám a novým podnikom.

5 Budovanie efektívnych doplnkových a poradenských služieb

- Doplnkové a poradenské služby by mali prejsť od poskytovania odborného poradenstva poľnohospodárom k inovatívnejšiemu prenosu znalostí a informácií na základe dopytu. Moderné doplnkové služby by mali vychádzať v ústrety potrebám veľkej časti vidieckeho obyvateľstva (spotrebiteľov, podnikateľov, poľnohospodárov atď.)

6 Tvorba nových pracovných príležitostí

- Nové pracovné príležitosti, najmä pre najzraniteľnejšie skupiny, ktoré tvoria ženy a mladí ľudia, môže priniesť aj rozvoj sociálnych podnikov.

7 Podpora prístupov „zdola nahor“

- Je potrebné lepšie prepojenie medzi rôznymi subjektmi pôsobiacimi na vidieku a ich lepšia koordinácia, a to vertikálne (orgány štátnej správy a samosprávy na rôznych úrovniach – celoštátne, regionálne a miestne) aj horizontálne (podnikatelia, profesijné združenia, poľnohospodári atď.). Pri zavádzaní politík miestneho rozvoja by mala byť väčšia koordinácia medzi príslušnými inštitúciami a mal by sa uplatňovať rozhodovací proces „zdola nahor“.

8 Cestovný ruch a agroturistika

- Vidiecky cestovný ruch je významnou výzvou pri rozvoji vidieka. Slovensko ponúka zachovalé prírodné, kultúrne a historické dedičstvo a vysoko kvalitné potraviny. Ekoturistika a nové trendy udržateľného rozvoja propagujúce zdravé životné prostredie a zdravý životný štýl vrátane ekologických výrobkov a ekologických potravín,

- Aktívni turisti, ktorí navštevujú vidiecke oblasti, vyžadujú služby na vysokej úrovni, pohodlné ubytovanie a rôzne zábavné a kultúrne aktivity. Rozvoju vidieckeho cestovného ruchu stále bráni viacero prekážok: chabá infraštruktúra, nedostatočne rozvinuté značky regionálnych výrobkov, malá ubytovacia kapacita a nízka kvalita ubytovania, nedostatočné označenie turisticky zaujímavých lokalít,

chýbajúca správa turistických destinácií atď. Vhodným prostriedkom na lepšie využívanie miestneho rozvojového potenciálu v budúcnosti by mohli byť aj komplexnejšie cezhraničné projekty.

9 Energia z obnoviteľných zdrojov

- Vo vidieckych oblastiach umiestnené elektrárne využívajúce obnoviteľné zdroje energie, t. j. energetické plodiny, zariadenia na výrobu bioplynu, výroba biopalív, výroba peliet a brikiet, veterné elektrárne atď. sú potenciálnym zdrojom zamestnanosti a príjmov.

Návrh ďalších opatrení z dlhodobého hľadiska

Pandémia Covid-19 a jej dopad

Súčasná kríza spôsobená pandemiou odhalila a prehĺbila dôsledky viacerých dlhodobých hrozieb, ktorým čelia vidiecke oblasti, a potvrdila naliehavú potrebu oživiť vidiek vo všetkých regiónoch EÚ. Vidiecke oblasti a vidiecke mestá a obce, okrem iného, dramaticky zasiahlo zníženie dopytu po poľnohospodárskych výrobkoch v dôsledku zastavenia cestovného ruchu a ubytovacích a stravovacích služieb, neschopnosť zabezpečiť sezónnu pracovnú silu, výrazná sociálna izolácia a porovnateľne vyššia zraniteľnosť voči pandémii v dôsledku obmedzených služieb poskytovaných v malých regionálnych nemocniciach;

Z dlhodobšieho hľadiska sa v dôsledku pandémie môže zmeniť spôsob spotreby a výroby, návyky súvisiace s prácou na diaľku, význam kvality života a formy mobility, ktoré môžu predstavovať nové príležitosti pre udržateľný rast vo vidieckych regiónoch, predovšetkým v tých, ktoré sú úzko a dobre prepojené s metropolitnými centrami. Prehodnotenie globalizácie výrobných reťazcov by mohlo takisto priniesť nové príležitosti v niektorých vidieckych oblastiach;

Vidiecke regióny majú veľký potenciál prinášať riešenia súčasných a vznikajúcich výziev a môžu významne prispieť k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja a európskej zelenej dohody tým, že budú reagovať na zmenu klímy, stratu biodiverzity a hospodársky pokles; poskytovaním opatrení týkajúcich sa zmierňovania emisií skleníkových plynov, biotopov a ekonomických príležitostí prostredníctvom udržateľnej výroby potravín a energie z obnoviteľných zdrojov;

Vyludňovanie vidieka

S vývojom poľnohospodárstva sa tvorba pracovných miest sústreďuje najmä okolo mestských centier, v dôsledku čoho dochádza k poklesu poskytovania služieb na vidieku. Vyludňovanie si vyžaduje nový spôsob uvažovania o rozvoji vidieka, na základe ktorého sa pokles počtu obyvateľov nevníma ako bremeno, ale ako potenciálna pozitívna príležitosť.

Akceptovanie poklesu počtu obyvateľov môže pomôcť preorientovať vidiecke politiky a rozhodnutia o investíciách na oživenie rastu na ekologickejšom a menšom základe, poskytnúť nové príležitosti na inovácie a modernizáciu správy vecí verejných a verejných služieb prostredníctvom holistickejších, proaktívnejších a lokalizovanejších stratégií.

Podpora práce z domu a digitalizácie

Využiť potenciál mobilnej práce a práce na diaľku, na ktorý poukazuje súčasná pandémia, pokiaľ ide o to, čo by sa mohlo dosiahnuť vo vidieckych oblastiach, ak by boli k dispozícii služby;

Územný marketing

Vidiecke oblasti musia zlepšiť svoj imidž a propagovať lepšiu kvalitu života občanov, ktorí sa rozhodnú žiť v týchto oblastiach. Možno to dosiahnuť prostredníctvom rozvoja regionálneho zastúpenia, podporných politík a lepšej komunikácie o ponukách práce vrátane pracovných možností na diaľku dostupných v regióne;

Generačná výmena

Je dôležitý osobitný dôraz na potreby mladých ľudí s cieľom povzbudiť ich, aby zostali vo vidieckych oblastiach, a poskytnúť im vhodné možnosti vzdelávania a odbornej prípravy na miestnej úrovni a zabrániť tomu, aby museli odchádzať z dôvodu štúdia (a to prípadne aj prostredníctvom diaľkového vzdelávania);

Zmodernizovaná ponuka odborného vzdelávania na vidieku

Prispôsobenie sa celosvetovým podmienkam hospodárskej súťaže a potrebám miestnych podnikov a aby sa ďalej rozvíjalo financovanie z ESF vyčlenené na odbornú prípravu vo vidieckych oblastiach; Proaktívnejšie podporovať a pomáhať pri usídľovaní žien vo vidieckych oblastiach, prostredníctvom podpory činností, ktoré pomáhajú poľnohospodárom, aby mohli ľahšie zosúladiť pracovný a súkromný život

Ekologický rast

Využívať príležitosti rozvíjať miestne energetické a potravinové ekosystémy a silnejšiu integráciu vidieka a miest;

Prostredníctvom európskej zelenej dohody a stratégie z farmy na stôl sa môžu vytvárať pracovné miesta a zabrániť unikaniu hospodárstva z vidieckych oblastí. Investície by sa mali zameriavať na udržateľné projekty, ktoré sú vedené komunitou a zamerané na modely obehového hospodárstva, ktoré zlepšujú výrobné postupy, vytvárajú pracovné miesta a znižujú uhlíkovú stopu;

Podporovať hlbšiu ekologizáciu SPP, ktorá je hlavnou politikou a finančným prostriedkom na implementáciu európskej zelenej dohody, stratégie „z farmy na stôl“ a stratégie EÚ v oblasti biodiverzity v nadchádzajúcich rokoch vo vidieckych oblastiach;

V oblasti vzdelávania aby boli poľnohospodári vyškolení a mali finančné prostriedky na to, aby v udržateľnom obhospodarovaní pôdy a možnostiach uvádzania potravín na trh, ako aj popri výrobe potravín dokázali nájsť aj ďalšie príležitosti, najmä v oblasti energetiky, cestovného ruchu, ukladania uhlíka a v miestnych ekosystémoch. Podporiť vytváranie spoločných družstiev malých výrobcov vo všetkých odvetviach;

Digitálna pripojiteľnosť

Investície do rozvoja vidieka musia mať prioritu s cieľom zabezpečiť, aby vidiecke oblasti mali primeranú infraštruktúru týkajúcu sa digitálnej pripojiteľnosti, napríklad digitálne a inovačné centrá, ktoré uľahčujú prácu na diaľku, podnikateľský priestor a poskytovanie odbornej prípravy zameranej na využívanie nových technológií na podporu a marketing produktov spojených s daným miestom;

Vysokorychlostné telekomunikačné siete majú zásadný význam pre hospodársky rast a treba sa usilovať zaručiť rovnakú kapacitu pre všetky regióny v súlade s cieľmi stanovenými v Digitálnej agende pre Európu do roku 2020;

Prístup k službám

Zabezpečiť prístup k základným službám, ako sú zdravotnícke služby (všeobecný lekár), poštové, bankové a poisťovacie služby vo vidieckych oblastiach, politická účasť a prístup k umeniu a kultúre ;

Je potrebné zabezpečiť, aby udržateľné/innovatívne dopravné systémy umožňovali prístup k základným službám. Pričom zároveň existuje súvislosť medzi nedostatočnou dostupnosťou digitálnou infraštruktúrou a nedostatočným prístupom k službám. Centrálne možno rozvíjať na viacúčelové použitie, ako je práca na diaľku, odborná príprava, zdravotné strediská a elektronické zdravotné strediská, kaviarne, pošta, tvorivý priestor, mobilné výrobné laboratóriá (FabLab) a komunitné centrá;

Kvalita života

Hospodársky rast a tvorba pracovných miest sú dôležité, ale okrem toho treba v dostatočnej miere zabezpečiť poskytovanie služieb, bývanie, vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie a zdravotníctvo, aby vidiecke oblasti boli nielen udržateľné, ale aj príťažlivé miesta na život;

Pripraviť inovatívny akčný plán na riešenie nedostatočného dopravného prepojenia na vidiecke regióny a podporiť udržateľnú mobilitu pre všetkých prostredníctvom propagovania nových, čistých alternatívnych spôsobov dopravy osôb a tovaru (elektronické vozidlá, alebo vozidlá na vodíkový pohon, car-sharing, car-pooling a kombinácia rôznych druhov služieb na zníženie nákladov – doprava podľa dopytu);

Podporiť spoluprácu medzi obcami, tzv. „recipročné zmluvy medzi mestami a vidiekom“, v ktorých sa uznáva rozmanitosť vidieckych oblastí a vyvíja sa úsilie podporovať prepojenia medzi mestom a vidiekom; Polycentrický prístup k územnému plánovaniu si vyžaduje širšie stratégie, ktoré uznávajú význam polycentrickej mestskej siete pre rozvoj oblastí spojených s týmito metropolitnými oblasťami vrátane malých a stredne veľkých miest, ktoré sa nachádzajú v blízkosti. Cieľom je odstrániť rozdiely medzi mestskými a vidieckymi oblasťami prostredníctvom podpory vzájomne prospešných partnerstiev v takých oblastiach, ako je životné prostredie a energetická transformácia, hospodársky rozvoj, kvalita služieb a administratívne usporiadanie;

Prostredníctvom sociálnej inovácie hľadať riešenie problémov vidieka, ako je vysťahovalectvo, diverzifikácia vidieckych podnikov, zmena klímy, meniace sa životné štýly a reštrukturalizácia vidieckych ekonomík;

Inteligentné vidiecke oblasti a obce

Zaviesť ciele opatrenia na podporu oživenia vidieckych oblastí ako udržateľných miest na život a prácu nielen cez zabezpečenie širokopásmového pripojenia, ale aj prostredníctvom hľadania inteligentných spôsobov, ako zaistiť dodávky energie a služby pre spoločnosti, a o skutočnú novú revolúciu, pokiaľ ide o to, ako integrovať zariadenia vo vidieckych oblastiach;

Tieto opatrenia realizovať aj prostredníctvom opatrení Európskej siete pre rozvoj vidieka, ktoré môžu členské štáty prijať na podporu inteligentných obcí, a tým aj sociálnych inovácií, vrátane spolupráce (najmä LEADER), výmeny poznatkov, sietí SPP, usadenia sa mladých poľnohospodárov a vidieckych startupov, investícií atď.

Záver

Poľnohospodárstvo vo vidieckych oblastiach nevytvára v súčasnom období dostatok pracovných príležitostí.

Sťahovanie predovšetkým mladých ľudí do väčších miest z dôvodov nedostatočných pracovných príležitostí a nízkych miezd na vidieku a upadajúci agrosektor by mohli viesť k jeho vyludneniu, ak sa táto situácia nebude riešiť.

Diverzifikácia vidieckej ekonomiky predstavuje zdroj nových pracovných príležitostí založených na miestnych prírodných, materiálnych a ľudských zdrojoch a tvorbu dodatočných príjmov ako u vidieckeho obyvateľstva, tak aj u poľnohospodárskych podnikateľských subjektov s ohľadom na spravodlivé pracovné miesta a príjmy.

Oblasť vytvárania pracovných miest na vidieku je prioritne riešená prostredníctvom podpory tvorby a rozvoja nepoľnohospodárskych činností, a to najmä poskytovaním služieb a spracovaním produktov nepoľnohospodárskeho charakteru, podporou relaxačných a rekreačných aktivít na vidieku, čím by malo dôjsť k stabilizácii a posilneniu vidieckej ekonomiky a generovaniu nových pracovných miest.

Pre rozvoj vidieckej zamestnanosti je rozhodujúci počet a stabilita podnikateľských subjektov, ktoré sa vo vidieckych oblastiach nachádzajú. Podpora tvorby a rozvoja nepoľnohospodárskych činností mikro a malých podnikov vo vidieckych oblastiach vrátane diverzifikácie poľnohospodárskych subjektov vrátane subjektov lesného hospodárstva, umožní ich stabilizáciu a naopak podpora na začatie podnikania mladých farmárov a malých fariem prispeje k zvyšovaniu počtu podnikateľských subjektov, čo povedie k rastu zamestnanosti. K zvyšovaniu zamestnanosti na vidieku tiež prispieva podpora investícií do lesných technológií, spracovania, mobilizácie a marketingu lesných produktov.

Podpora vidieckej ekonomiky by mala byť sústredená do oblastí zameraných na využívanie potenciálu pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, zabezpečovania komunálnych služieb, poskytovania sociálnych služieb a v prípade poľnohospodárskych a lesohospodárskych podnikov aj do oblastí spracovania a marketingu nepoľnohospodárskych produktov.

Pri návrhu a zavádzaní politík rozvoja vidieka je potrebné lepšie prepojenie medzi rôznymi subjektmi pôsobiacimi na vidieku a ich lepšia koordinácia, a to vertikálne (orgány štátnej správy a samosprávy na rôznych úrovniach – celoštátne, regionálne a miestne) aj horizontálne (podnikatelia, profesijné združenia, poľnohospodári atď.), malo by sa presadzovať uplatňovanie rozhodovacieho procesu „zdola nahor“.